

ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЕДЕННЯ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Червона книга України – перелік рідкісних видів рослин і тварин, які знаходяться під загрозою зникнення на території України. Червона книга України є основою для розроблення програм, які спрямовують свої дії на охорону та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до неї.

Наразі, питання охорони видів фауни й флори, занесених до Червоної книги України, регулюється Законом України «Про Червону книгу України», також Законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ» та іншими.

У статті 3 Закону України «Про Червону книгу України» вказано, що Червона книга України є офіційним державним документом, який містить перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, а також узагальнені відомості про сучасний стан цих видів тваринного і рослинного світу та заходи щодо їх збереження і відтворення [1].

Червона книга викладена таким чином, що про занесених до неї тварин і рослин зазначаються такі відомості: назва, місце у системі класифікації тваринного і рослинного світу, категорія, наукове значення, поширення та чисельність і причини їх зміни, місця перебування (зростання), загальна характеристика, заходи з охорони, вимоги щодо режиму збереження популяцій, відомості про розмноження або розведення в спеціально створених умовах, джерела відповідної інформації тощо. Також складається картосхема поширення, і виготовляються фотографії кожного виду рослин чи тварин. Особливістю ведення є те, що в книзі не оприлюднюються місцеперебування об'єктів Червоної книги, аби не погіршити їх стан.

Та законодавство в цій сфері має декілька недоліків. Так, в законодавстві відсутні закріплені вимоги до способів охорони конкретних видів, занесених до Червоної книги. На ще одній проблемі наголошує член Всеукраїнської громадської організації «Національний екологічний центр України» О. В. Василюк, вказуючи, що чинне природоохоронне законодавство регламентує пріоритетність створення об'єктів природно-заповідного фонду в місцях поширення видів Червоної книги України,

проте це положення має рекомендаційний характер і не є обов'язковим, тому розв'язанням проблеми буде створення відповідних природних комплексів в місцях значного зосередження об'єктів Червоної книги, хоча таке положення і не має обов'язковий характер. Недоліком є також те, що законодавством закріплені досить легкі міри покарання для порушників законодавства, тому доречно було б встановити їх більш суворими, задля того, аби зменшити випадки порушення законодавства і повторних неправомірних дій. Законодавство мажор повинне закріпити перелік способів щодо охорони конкретних видів, а саме: створення необхідних сприятливих умов для відтворення представників тваринного світу, для їх посиленої охорони, інформування населення про можливі способи охорони таких видів, покладення відповідальності по збереженню на користувачів земельних ділянок і їх власників, в межах яких такі види трапляються.

Тваринний світ нараховує близько 45 тис. видів, проте, через шкідливі чинники все більша кількість видів потребує охорони та відновлення [2]. Сама ж книга не охороняє види рослин і тварин, її мета лише закріплювати та спонукати до необхідної охорони видів, що знаходяться на межі зникнення. Червона Книга є основою для розробки подальших дій задля покращення ситуації занесених до неї видів тваринного і рослинного світу.

Необхідність захисту й охорони фауни й флори виникла у зв'язку з індустріалізацією суспільного життя, науково-технічним прогресом. Це проявляється в тому, що кількість людей збільшується, збільшуються і різноманітні техногенні шуми, стрімко порушується цілісність природи, деградує екосистеми, все більше територій залучається до господарської діяльності, відбудовуються міста і дороги, вирубуються дерева, ліси, висушуються степи, забруднюються відходами води, ріки, моря. Ще однією причиною вимирання тварин є полювання заради хутра і шкіри. В результаті такого впливу на навколишнє середовище, скорочується кількість видів рослин і тварин, зникають цілі їх види, які ніколи більше не існуватимуть на нашій планеті. Зовнішнє середовище забруднюється синтетичними речовинами, які не властиві для природи, змінюється газовий склад повітря.

Всі ці чинники стають загрозою людству і всьому живому на планеті Земля. З кожним роком зникає все більше тварин і рослин, і, на жаль, людство не приділяє багато уваги цій проблемі. Саме Червона книга ставить за мету звернути увагу людства на неповторність усього живого на Землі, адже вид, який знищений сьогодні, ніколи більше не буде поновлений. Зникнення рослин і тварин може призвести до зникнення всього живого на планеті, адже кожен вид має своє місце в природі, і якщо не збережеться один, то без нього не зможе існувати й інший.

Список використаних джерел

1. Про Червону книгу України : Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 30. – Ст. 201.
2. Червона книга України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://redbook.land.kiev.ua/2.html>.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Караханян К.М.